

OBSAH

ÚVOD	11
Obsahová koncepce monografie	14
Metody a přínos monografie.....	15
I. CO JE SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA.....	17
DIVERZITA POHLEDŮ NA SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKU JAKO PROBLÉM I JAKO VÝZVA	18
Oč jde v praxi: Social education, Sozialpädagogik nebo Social Work?.....	25
Diverzita pojetí sociální pedagogiky jako vědy.....	26
Diverzita v přejímání inspirací sociálně pedagogického myšlení	28
II. K HISTORICKÝM A SYNCHRONNÍM SOUVISLOSTEM KONCEPTU SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY	35
VZNIK, VÝVOJ A SOUČASNOST SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY V NĚMECKU.....	36
Společenské podmínky vzniku sociální pedagogiky	36
Fáze vývoje německé sociální pedagogiky	38
Počátky sociální pedagogiky: položení otázky po sociální dimenzi výchovy	38
Sociální pedagogika jako program demokratizace společnosti: Karel Mager.....	39
Sociální otázka a výchova lidu: Adolf Diesterweg	42
Ukotvení sociální perspektivy v diskurzu o výchově	46
Novokantovské založení sociální pedagogiky: Paul Natorp a etický socialismus.....	46
Empirické založení sociální pedagogiky: Paul Bergemann	51
Historicko-empirický proud v sociální pedagogice: Otto Willmann a P. Barth	56
Willmanův pokus o překonání polarizovaných pohledů na pedagogiku.....	56
Barthovo objasnění významu sociologie dějin pro pedagogiku	58
Sociální pedagogika jako pomoc mládeži: H. Nohl a G. Bäumerová	60
Nohlova hermeneutická pedagogická věda jako teorie pro pomáhající praxi	62

Sociální pedagogika ve službě ideologie národního socialismu	68
Pluralizace německé sociální pedagogiky po druhé světové válce.....	69
Kritická sociální pedagogika: od „pedagogiky kalamity“ ke kritice společnosti	70
K. Mollenhauer a emancipační aspekt sociální pedagogiky	72
Německé hnutí za vědu sociální práce	76
Sociální pedagogika a orientace na každodennost a životní svět (Lebenswelt).....	77
Orientace na životní svět jako perspektiva sociální práce.....	83
Sociální pedagogika dětí a mladých lidí jako pomoc ke zvládnání života: Lothar Böhnisch	85
Institucionální praxe německé sociální pedagogiky.....	90
Shrnutí vývoje sociální pedagogiky v Německu	92
SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA V DALŠÍCH VYBRANÝCH ZEMÍCH	96
Sociální pedagogika v Polsku	96
Polská sociální pedagogika jako věda a jako obor vzdělávání.....	101
Sociální pedagogika ve Španělsku	102
Aktivity španělských akademiků a rozvoj sociální pedagogiky	109
Sociální pedagogika v zemích Latinské Ameriky	111
Akademická komunita a praxe sociální pedagogiky v Latinské Americe	113
Sociální pedagogika v zemích severní Evropy	114
Finsko a Švédsko	114
Sociální pedagogika v Dánsku	121
Sociální pedagogika ve Velké Británii.....	125
Sociální pedagogika v Ruské federaci.....	129
ČESKÁ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA NA CESTĚ HLEDÁNÍ OBOROVÉ IDENTITY	136
Historický vývoj sociální myšlenky v české pedagogice	136
Lindnerovo otevření pedagogiky sociální perspektivě	137
Snahy sociální pedagogiky o zakotvení v systému pedagogických věd ...	139
Propojení individuální a sociální perspektivy na půdě jiných věd	140
Sociální pedagogika a výchovná péče o mládež	143
Hibernovaná sociální pedagogika v období socialismu	145
Pojetí sociální pedagogiky po roce 1989.....	146
Pokus o reflexi české sociální pedagogiky	150

III. MEZIOBOROVÉ A VĚDNÍ SOUVISLOSTI SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY	155
JAK „MYSLÍ“ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA: VYBRANÉ OTÁZKY	
Z TEORIE VĚDY	156
Sociální pedagogika a poznávací zájmy.....	157
Technický poznávací zájem a sociální pedagogika	
– paradigma technologické	158
Praktický poznávací zájem a sociální pedagogika	
– paradigma interpretativní.....	160
Kritický poznávací zájem a sociální pedagogika	
– paradigma emancipační	163
Sociální pedagogika v podmínkách epistemologie komplexity	165
Axiologická dimenze sociální pedagogiky – výzva i problém	171
VZTAH(Y) SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY A SOCIÁLNÍ PRÁCE	175
K historii profesních vztahů sociální pedagogiky a sociální práce	175
Teorémy profesních vztahů sociální pedagogiky a sociální práce	181
Sociální pedagogika jako teoretický rámec pro sociální práci	187
SOCIALIZACE V MULTIDISCIPLINÁRNÍ PERSPEKTIVĚ.....	192
Vývoj vztahu k dětem a dětství v západní společnosti	192
Vztah rodičů a dětí z pohledu psychohistorie	194
Přístupy k dětem a dětství v moderní době	196
Normalizační přístup	196
Specializační přístup	197
Přístup založený na právech dítěte	198
Realita dětských práv v adultocentrickém sociálním řádu	202
Nové paradigma dětství v sociálních vědách?	205
Dětství jako sociální konstrukce.....	208
Dětství jako kategorie sociální struktury.....	209
Děti jako tvůrci kultury – generační (vztahový) přístup.....	211
Jaká teorie socializace, takové dětství?.....	212
Pediatrické a psychologické teorie	212
Interakcionistické teorie	215
Klasické a funkcionalistické sociologické teorie.....	218
Sociálně ekologický model socializace	220
Socializace jako přisvojení (Aneignung) sociálního prostoru.....	223
Vrstevnická socializace dětí a dospívajících ve společnosti sítí.....	224

IV. SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA V PRAXI	229
SOCIÁLNĚ PEDAGOGICKÝ RÁMEC PRÁCE S LIDMI	230
Pomoc ke svépomoci v sociální pedagogice.....	230
Sociálně pedagogický postoj a jeho étos	231
Procesní rovina sociálně pedagogické práce a její pracovní principy	236
Sociálně pedagogický versus procedurální pracovní přístup	241
NA POMOC DĚTEM A MLADÝM LIDEM.....	245
Historické inspirace práce s ohroženou mládeží	246
Otevřená práce s dětmi a mládeží v současnosti	247
Principy a formy otevřené práce.....	249
Identitní práce s mládeží.....	251
Prožitek a zážitek v práci s mladými lidmi	254
PŘÍSTUPY POMOCI NAPŘÍČ CÍLOVÝMI SKUPINAMI.....	258
Informal education.....	258
Animace a její světy.....	261
Animace volnočasové kultury (Freizeitkulturelle Animation).....	263
Nové pojetí kultury v sociokulturní animaci, lidovém vzdělávání a komunitním rozvoji	264
Sociokulturní animace: od „kultury pro všechny“ po „všichni máme kulturu“	266
Horké a studené světy sociokulturní animace.....	269
Lidové vzdělávání (educación popular)	270
Komunitní rozvoj (community development) a komunitní vzdělávání	273
Komunitní vzdělávání jako příležitost k učení pro všechny	275
Zmocnění jednotlivců, skupin a komunit jako nástroj i cíl pomoci	277
V. ŠKOLA A SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA.....	281
ŠKOLA VE ZNALOSTNÍ SPOLEČNOSTI.....	282
Výkonová škola jako součást procesů exkluze a inkluze.....	285
KOMUNITNÍ ŠKOLA VERSUS ŠKOLA JAKO UČÍCÍ SE ORGANIZACE	289
Pojem komunitní školy.....	290
Komunitní školy ve světě a v ČR.....	292
Komunitní školy v USA.....	294
Výzkumy komunitních škol v USA.....	296

Komunitní školy ve Velké Británii	297
Komunitní školy v ČR: vývoj a současný stav	299
ŠKOLNÍ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA	303
Škola jako životní prostor	303
Profesní role školních sociálních pedagogů	307
Praxe školní sociální pedagogiky na příkladech vybraných zemí	310
Německá praxe školní sociální pedagogiky (školní sociální práce)	311
Švýcarsko a školní sociální práce	313
Polský školní pedagog	315
Velká Británie a sociálně pedagogická agenda školy	316
Sociální pedagog jako odborná profese ve školství na Slovensku	316
Školní sociální pedagogové v dalších zemích	318
Situace školní sociální pedagogiky v ČR	319
Školní sociální pedagog v projektech EU	320
20 let snah o zakotvení sociálního pedagoga ve školství	322
Sociální pedagogika ve výzkumech a pilotních ověřeních	325
VI. SOCIÁLNĚ PEDAGOGICKÁ PROFESE	329
SOCIÁLNÍ PEDAGOGOVÉ A PEDAGOŽKY V EVROPĚ A ČESKÉ REPUBLICĚ ...	330
Diverzita označení sociálně pedagogických profesí	330
Profesní uplatnění absolventů studia v České republice	335
VYBRANÉ OTÁZKY PROFESIONALITY SOCIÁLNÍCH PEDAGOGŮ	
A PEDAGOŽEK	337
Profesní modely sociálně pedagogické práce	338
Sociální pedagogové mezi kontrolou a pomocí	340
Zostření etických dilemat v rámci tlaku na „management rizik“	342
Zdravé a nezdravé pomáhání v pomáhajících profesích	345
Kompetence sociálních pedagogů pro praxi	346
Kompetence pro výkon sociálně pedagogického povolání	348
Pohled profesních asociací na kompetence sociálních pedagogů	350
Sociální pedagog jako reflektivní a reflexivní praktik	352
Tiché vědění a reflektivní praxe	355
Reflexe v akci, o akci a pro akci	357
Kritická reflexe a reflexivita	358
Model kritické reflexe pro profesionální praxi	360
Reflexe pomáhajícího procesu z hlediska sociálně pedagogických principů	363

SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA MEZI VĚDOU, PRAXÍ A REFLEXÍ	368
ZÁVĚR.....	379
Literatura.....	381
Rejstřík jmenný	417
Rejstřík věcný	419
Summary	423
Resumé	427